

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՉՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՑԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՄԱՐՄ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Վ.Վ.Հարությունյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 11

«14» ապրիլի 2023թ.

ԷՐԿ/Բ-119, ՀՀ մունիցիպալ իրավունք, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասից դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

042101.00.6, Իրավագիտություն

/դասից, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

042101.01.6, Իրավագիտություն

/դասից, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

իրավագիտության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

հեռակա 4-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Արևիկ Հովհաննիսյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ arevik.hovhannisyan.1983@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14.	Գնահատում
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
14.2.	Հարցաշար
14.3.	Գնահատման չափանիշներ
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«ՀՀ մունիցիպալ իրավունք» դասընթացը կարևորվում է իրավագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 042101.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հասուն մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է գիտենա, թե՝

- 1) ինչպես են առաջ գալիս մունիցիպալ իրավական հարաբերությունները և որոնք են դրանց սուբյեկտները,
- 2) տարածքային կառավարում հասկացությունը,
- 3) տարածքային կառավարման սկզբունքները,
- 4) տարածքային կառավարման մարմինների ձևավորումը, գործունեության կարգը,
- 5) մարզպետի լիազորությունները և այլն:

Նաև՝

- 1) «Տեղական ինքնակառավարում» հասկացությունը,
- 2) տեղական ինքնակառավարումը բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի լուծման իրավունք է,
- 3) այն ժողովրդայիշխանության ձև է,

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- ուսանողների մոտ ձևավորել համապատասխան հմտություններ վերլուծելու նոր գիտելիքն ու այն համադրելու արդեն իսկ գոյություն ունեցողի հետ
- ուսանողների մոտ ձևավորելու վերլուծական մտածողություն
- ձևավորելու քննադատական մտածողություն, ստացած նոր գիտելիքը սինթեզելու կարողություն

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«ՀՀ մունիցիպալ իրավունք» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 042101.01.6 «Իրավագիտություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող ունենան «Պետության և իրավունքի տեսություն», «Սահմանադրական իրավունք», «Վարչական իրավունք» մասնագիտական առարկաներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Կոմպետենսիաները.

«ՀՀ մունիցիալ իրավունք» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Գիտելիք

Գիտելիք և իմացություն

- 1) Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:
- 2) Իրավակիրառման (մասնավորապես՝ իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կողմիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք:

Հմտություն

Գիտելիք և իմացության կիրառում

- 1) Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը:
- 2) Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:

Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- 1) Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ:

Հնդիանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)

- 1) Կարող է դրսնորել քննական և փաստարկված վերլուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:

Կարողունակություն

Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողություններ)

- 1) Ունակ է՝ ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու լիարժեք մասնագիտական գործունեություն:
- 2) Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
- 3) Ունակ է՝ ուսումնառության և (կամ) աշխատանքի ընթացքում կատարելու առաջադրանքներ, ցուցաբերելու անհրաժեշտ ինքնուրույնություն և ստանձնելու պատասխանատվություն մասնագիտական որոշումներ կայացնելիս:
- 4) Ունակ է աշխատելու թիմում:
- 5) Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:
- 6) Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)`

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լրացում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)`

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 խնդուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն խնդուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«ՀՀ մոլոնիցիպալ իրավունք» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իրավագիտական մասնագիտական գործունեության ընթացքում, մագիստրատուրայում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		2 կրեդիտ/60 ժամ

Աշխատանքի տեսակը		Ժամաքանակ
------------------	--	-----------

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Դասախոսություն		6
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք		4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		50
Ընդամենը		60
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրազումարային քննություն)		ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ձանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական դեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մերոդները և պատասխանում է ուսանողների տվյալ հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, գեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացներ կատարել:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել եղույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդներին:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական դեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական դեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵:

- **Ուժերաս** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էռությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջարկ հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Վլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Վոնկըետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարրեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնածանաշողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացնել կատարել:

փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նաև հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են⁶՝ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր.**
9. **Ուսումնառության մեթոդներն են⁷՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում.**

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		Պատասխանական ն	Անդամական միջնադր	Գործական աշխատանք	Առանձին աշխատանք	Բնագործական աշխատանք
1.	ԹԵՍԱ. 1. ՀՀ ՍՈՒՆԻՑԻՊԱԼ ԻՐԱՎՈՒՅՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ 1. Մունիցիպալ իրավունքի հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 2. Մունիցիպալ իրավունքի համակարգը և աղյուրները: 3. Մունիցիպալ իրավունքի տեղը ՀՀ իրավունքի համակարգում: Մունիցիպալ իրավական նորմերը և ինստիտուտները: 4. Մունիցիպալ-իրավական հարաբերությունները և դրանց սույբեկուները: 5. Մունիցիպալ իրավունքի գիտության հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 6. Մունիցիպալ իրավունքի գիտության համակարգը և աղյուրները	2	2			
	ԹԵՍԱ. 2. «ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ 1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները: 2. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական համակարգերը արտասահմանյան երկրներում: 3.Տեղական իշխանության կազմակերպումը մինչխորհրդային Հայաստանում և ՀԽՍՀ-ում: 4. ՀՀ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման սահմանադրական մոդելի ընդհանուր նկարագրությունը:					
2.	ԹԵՍԱ. 3. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԽՆԴՐԱՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ Տարածքային կառավարման հասկացությունը: 2. Տարածքային կառավարման սկզբունքները (հասկացությունը և տեսակները): 3. Տարածքային կառավարման մարմինների խնդիրները և գործառույթները (հասկացությունը և դասակարգումը):	2				
	ԹԵՍԱ. 4. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆԵՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ Մարզպետը որպես կառավարության ներկայացուցիչը մարզում (մարզպետի իրավական					

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

	<p>վիճակը, պաշտոնում նշանակման և ազատման կարգը, խրախոսաման և պատասխանատվության միջոցները, մարզպետի իրավական ակտերը): 2. Մարզպետը և մարզպետարանը (մարզպետարանի հասկացությունը և կառուցվածքը, կազմակերպման և գործունեության հիմքերը): 3. Մարզպետարանի աշխատակազմը (մարզպետարանի աշխատակազմի իրավական վիճակը, կառուցվածքը, մարզպետարանի աշխատակազմի դեկանը լիազորությունները, պետական ծառայությունը աշխատակազմում): 4. Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգումը: 5. Մարզի խորհուրդը:</p>				
3.	<p>ԹԵՍԱ. 5. ՄԱՐԶՊԵՏԻ ԼՐԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ</p> <p>1. Մարզպետի լիազորությունների ընդհանուր բնութագիրը: 2. Մարզպետի լիազորություններն ըստ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման բնագավառների (ֆինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և ճանապարհաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության, ինչպես նաև առևտուրի, հանրային սննդի և սպասարկման):</p> <p>ԹԵՍԱ. 6. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>1. Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարումը որպես սահմանադրական կարգի հիմունք: 3. Տեղական ինքնակառավարումը որպես բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի ինքնուրույն լուծման իրավունք: 4. Տեղական ինքնակառավարումը որպես ժողովրդականության իրացման ձև:</p>	2			
4.	<p>ԹԵՍԱ. 7. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐԸ</p> <p>1. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական սկզբունքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական իարտիայում: 3. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները ՀՀ ներպետական իրավունքում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթների հասկացությունը և տեսակները:</p>	2	2		
	<p>ԹԵՍԱ. 8. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱՖՈՒՆԵՐԸ ԵՎ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման տարածքային հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը և սկզբունքները: Համայնքի տարածքային սահմաններն ու կազմը: Համայնքի վերակազմավորումը: 3. Տեղական ինքնակառավարման կազմակերպական հիմունքները և երաշխիքները: 4. Տեղական ինքնակառավարման ֆինանսա-տնտեսական հիմունքները և երաշխիքները (համայնքի սեփականությունը, բյուջեն, համայնքի</p>				

	տնտեսական գործունեությունը: 5. Տեղական ինքնակառավարման իրավական հիմունքները և էրաշխիքներ:				
5.	<p>ԹԵՍԱ 9. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՐԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸԸ</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման համակարգի հասկացությունը և դրա տարրերը: 2.</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման ներկայացուցչական մարմինը՝ ավագանին (ավագանու իրավական վիճակը, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, համայնքի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները: 3. Տեղական ինքնակառավարման գործադիր մարմինը՝ համայնքի ղեկավարը (իրավական վիճակը, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը): 4.</p> <p>Ժողովրդաիշխանության իրացման այլ անմիջական ձևերը համայնքում: 5. Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմը (համայնքային ծառայության հասկացությունը,</p> <p>սկզբունքները և իրավական կարգավորումը, համայնքային ծառայության պաշտոնների դասակարգումը և զբաղեցնելու կարգը, համայնքային ծառայողների իրավական վիճակը):</p>	2			
	<p>ԹԵՍԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՐԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ</p> <p>1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը: 2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորություններն ըստ գործունեության բնագավառների (ֆինանսների, հասարակական կարգի պահպանության, պաշտպանության, քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, տրանսպորտի և ձանապարհաշինության, առևտության և սպասարկման, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների, առողջապահության, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, սոցիալական պաշտպանության, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառներում):</p>				
6.	<p>ԹԵՍԱ 11. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՐԱՎԱՐՄԱՆ ԱՌԱՋԱՋԱՑԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ</p> <p>1. Երևանի ավագանին (իրավական վիճակը և գործառույթները, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, Երևանի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները): 2. Երևանի ավագանու վերահսկողական լիազորությունները: 3.</p> <p>Երևանի քաղաքապետը (իրավական վիճակը և գործառույթները, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմը, Երևանի վարչական շրջանները և դրանց ղեկավարումը): 4. Երևանի քաղաքապետի լիազորությունները ավագանու հետ</p>	2			

	հարաբերություններում:				
	ԹԵՍԱԿԱՆ ԲՆՔԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 1. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև փոխհարաբերությունների խնդիրները և սկզբունքները: Պետական վերահսկողության և հսկողության առանձնահատկությունները տեղական ինքնակառավարման ոլորտում (վարչական հսկողություն, իրավական հսկողություն): 2. Հանրային վերահսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների քաղաքական և իրավաբանական պատասխանատվությունը:				
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	6	4		

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Ա.Հարությունյան - Մունիցիպալ իրավունք, բուհական դասագիրք,	Երևան, 2005:
3.	ՀՀ կառավարման դպրոց - Տեղական ինքնակառավարման հիմունքներ, ուսումնական ձեռնարկ, խմբագիր Է.Հ. Օրյյան,	Երևան, 2000:
4.	ՀՀ օրենքը «Տեղական ինքնակառավարման մասին»:	
5.	ՀՀ Սահմանադրությունը:	
6.	«ՀՀ մունիցիպալ իրավունք», Ա.Շ.Հարությունյան	Երևան, 2004
7.	Խօնական պահպանագործությունը՝ պահպանագործության հիմքները, պահպանագործության մասին՝ ՀՀ օրենքը՝ 2006	Խօնական պահպանագործությունը՝ պահպանագործության հիմքները, պահպանագործության մասին՝ ՀՀ օրենքը՝ 2006
8.	Խօնական պահպանագործությունը՝ պահպանագործության հիմքները, պահպանագործության մասին՝ ՀՀ օրենքը՝ 2005	Խօնական պահպանագործությունը՝ պահպանագործության հիմքները, պահպանագործության մասին՝ ՀՀ օրենքը՝ 2005
Լրացրուցիչ գրականություն (ԼԳ)		
1.	1. «Օձական պահպանագործություն՝ օճառագույն գործառնություն», Հ. Ա. Աղաբեկյան, 2004	2004
2.	ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ. Ընդհանուր պատմական և պատմական, առաջապահության մասին՝ ՀՀ օրենքը, 2010.	Երևան, 2010.
3.	«ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական, առաջապահության մասին՝ ՀՀ օրենքը, 2012	Երևան, 2012
4.	ՀՀ օրենք՝ պահպանագործության հիմքները, պահպանագործության մասին՝ ՀՀ օրենքը, 2003	Երևան, 2003

5.	«Ապահովածածների մասին Դիդիքնելու օրենքը», Ապահովածածների մասին ՀՀ օրենքըը՝ 1998 թ.
6.	«Ներդական պահպանային օրենքը», 1994 թ.
7.	«Օպերատորների մասին ՀՀ օրենքը», 2004 թ.
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային առյուրներ (ԷԱ)	
1.	
2.	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	ԹԵՍԱ 1. ՀՀ ՍՈՒՀԻՑԻՊԱԼ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	1. Մունիցիպալ իրավունքի հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 2. Մունիցիպալ իրավունքի համակարգը և առյուրները: 3. Մունիցիպալ իրավունքի տեղը ՀՀ իրավունքի համակարգում: Մունիցիպալ իրավական նորմերը և ինստիտուտները: 4. Մունիցիպալ-իրավական հարաբերությունները և դրանց սուբյեկտները: 5. Մունիցիպալ իրավունքի գիտության հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 6. Մունիցիպալ իրավունքի գիտության համակարգը և առյուրները	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
	ԹԵՍԱ 2. «ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ	1. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները: 2. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական համակարգերը արտասահմանային երկրներում: 3. Տեղական իշխանության կազմակերպումը մինչխորհրդային Հայաստանում և ՀԽՍՀ-ում: 4. ՀՀ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման սահմանադրական մոդելի ընդհանուր նկարագրությունը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

⁹ Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	ԹԵՍԱ 3. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ	1.Տարածքային կառավարման հասկացությունը: 2. Տարածքային կառավարման սկզբունքները (հասկացությունը և տեսակները): 3. Տարածքային կառավարման մարմինների խնդիրները և գործառույթները (հասկացությունը և դասակարգումը):	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
	ԹԵՍԱ 4. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՉԵՎԱԿՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ	1.Մարզպետը որպես կառավարության ներկայացուցիչը մարզում (մարզպետի իրավական վիճակը, պաշտոնում նշանակման և ազատման կարգը, իրախուսման և պատասխանատվության միջոցները, մարզպետի իրավական ակտերը): 2. Մարզպետը և մարզպետարանը (մարզպետարանի հասկացությունը և կառուցվածքը, կազմակերպման և գործունեության հիմքերը): 3. Մարզպետարանի աշխատակազմը (մարզպետարանի աշխատակազմի իրավական վիճակը, կառուցվածքը, մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավարի լիազորությունները, պետական ծառայությունը աշխատակազմում): 4. Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգումը: 5. Մարզի խորհուրդը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
3.	ԹԵՍԱ 5. ՄԱՐԶՊԵՏԻ ԼՐԱՋՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	1.Մարզպետի լիազորությունների ընդհանուր բնութագիրը: 2. Մարզպետի լիազորություններն ըստ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման բնագավառների (ֆինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

		ձանապարհաշխության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության, ինչպես նաև առևտուրի, հանրային սննդի և սպասարկման):		
	ԹԵՍԱ 6. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍՎԱԾՈՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարումը որպես սահմանադրական կարգի հիմունք: 3. Տեղական ինքնակառավարումը որպես բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի ինքնուրույն լուծման իրավունք: 4. Տեղական ինքնակառավարումը որպես ժողովրդաիշխանության իրացման ձև:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
4.	ԹԵՍԱ 7. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍՎԱԾՈՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՍՎԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական սկզբունքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիայում: 3. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները չչ ներպետական իրավունքում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթների հասկացությունը և տեսակները:	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
	ԹԵՍԱ 8. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍՎԱԾՈՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման տարածքային հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը և սկզբունքները: Համայնքի տարածքային սահմաններն ու կազմը: Համայնքի վերակազմավորումը: 3. Տեղական ինքնակառավարման կազմակերպական հիմունքները և երաշխիքները: 4. Տեղական		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

		ինքնակառավարման ֆինանսա-տնտեսական հիմունքները և երաշխիքները (համայնքի սեփականությունը, բյուջեն, համայնքի տնտեսական գործունեությունը: 5. Տեղական ինքնակառավարման իրավական հիմունքները և երաշխիքները:		
5.	ԹԵՍԱ 9. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման համակարգի հասկացությունը և դրա տարրերը: 2. Տեղական ինքնակառավարման ներկայացուցչական մարմինը՝ ավագանին (ավագանու իրավական վիճակը, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, համայնքի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները: 3. Տեղական ինքնակառավարման գործադիր մարմինը՝ համայնքի ղեկավարը (իրավական վիճակը, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը): 4. Ժողովրդաիշխանության իրացման այլ անմիջական ձևերը համայնքում: 5. Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմը (համայնքային ծառայության հասկացությունը, սկզբունքները և իրավական կարգավորումը, համայնքային ծառայության պաշտոնների դասակարգումը և զբաղեցնելու կարգը, համայնքային ծառայողների իրավական վիճակը):	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
	ԹԵՍԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ	1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը: 2. Տեղական		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

	ԼԻԱԶՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ինքնակառավարման մարմինների լիազորություններն ըստ գործունեության բնագավառների (ֆինանսների, հասարակական կարգի պահպանության, պաշտպանության, քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, տրանսպորտի և ձանապարհաշինության, առևտրի և սպասարկման, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների, առողջապահության, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, սոցիալական պաշտպանության, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառներում):		
6	ԹԵՄԱ 11. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍՎԱԾԱՎԱՐՄԱՆ ԱՌԱՆՉԱՑԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ	1. Երևանի ավագանին (իրավական վիճակը և գործառույթները, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, Երևանի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները): 2. Երևանի ավագանու վերահսկողական լիազորությունները: 3. Երևանի քաղաքապետը (իրավական վիճակը և գործառույթները, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմը, Երևանի վարչական շրջանները և դրանց ղեկավարումը): 4. Երևանի քաղաքապետի լիազորությունները ավագանու հետ հարաբերություններում:	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

	<p>ԹԵՍԱ 12. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԱԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏԱՄԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ</p>	<p>1. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև փոխհարաբերությունների խնդիրները և սկզբունքները: Պետական վերահսկողության և հսկողության առանձնահատկությունները տեղական ինքնակառավարման ռլորտում (վարչական հսկողություն, իրավական հսկողություն): 2. Հանրային վերահսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների քաղաքական և իրավաբանական պատասխանատվությունը:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7</p>
--	---	--	--	--------------------------

12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքան ակ	Սուսանն ձև	Գրականություն ¹⁰
1.	ԹԵՍԱ 1. ՀՀ ՍՈՒՆՑԻՊԱԼ ԻՐԱՎՈՒՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	1. Սունիցիպալ իրավունքի հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 2. Սունիցիպալ իրավունքի համակարգը և աղբյուրները: 3. Սունիցիպալ իրավունքի տեղը ՀՀ իրավունքի համակարգում: Սունիցիպալ իրավական նորմերը և ինստիտուտները: 4. Սունիցիպալ-իրավական հարաբերությունները և դրանց սուբյեկտները: 5. Սունիցիպալ իրավունքի գիտության հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 6.	2		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

¹⁰ Հատ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		Մունիցիպալ իրավունքի գիտության համակարգը և աղբյուրները		
2.	ԹԵՍԱ. 2. «ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ»	1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները: 2. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական համակարգերը արտասահմանյան երկրներում: 3.Տեղական իշխանության կազմակերպումը մինչխորհրդային Հայաստանում և ՀԽՍՀ-ում: 4. ՀՀ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման սահմանադրական մոդելի ընդհանուր նկարագրությունը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
3.	ԹԵՍԱ. 3. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	1.Տարածքային կառավարման հասկացությունը: 2. Տարածքային կառավարման սկզբունքները (հասկացությունը և տեսակները): 3. Տարածքային կառավարման մարմինների խնդիրները և գործառույթները (հասկացությունը և դասակարգումը):		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
4.	ԹԵՍԱ. 4. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ	1.Մարզպետը որպես կառավարության ներկայացուցիչը մարզում (մարզպետի իրավական վիճակը, պաշտոնում նշանակման և ազատման կարգը, իրախուսման և պատասխանատվության միջոցները, մարզպետի իրավական ակտերը): 2. Մարզպետը և մարզպետարանը (մարզպետարանի հասկացությունը և կառուցվածքը, կազմակերպման և գործունեության հիմքերը): 3. Մարզպետարանի աշխատակազմը (մարզպետարանի աշխատակազմի իրավական վիճակը, կառուցվածքը, մարզպետարանի աշխատակազմի դեկանակարի լիազորությունները,		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

		պետական ծառայությունը աշխատակազմում): 4. Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգումը: 5. Մարզի խորհուրդը:		
5.	ԹԵՍԱ. 5. ՄԱՐԶՊԵՏԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	1.Մարզպետի լիազորությունների ընդհանուր բնութագիրը: 2. Մարզպետի լիազորություններն ըստ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման բնագավառների (Փինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և ճանապարհաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության, ինչպես նաև առևտրի, հանրային սննդի և սպասարկման):		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
6.	ԹԵՍԱ. 6. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարումը որպես սահմանադրական կարգի հիմունք: 3. Տեղական ինքնակառավարումը որպես բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի ինքնուրույն լուծման իրավունք: 4. Տեղական ինքնակառավարումը որպես ժողովրդականության իրացման ձև:	2	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
7.	ԹԵՍԱ. 7. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ	1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական սկզբունքների հասկացությունը: 2. Տեղական		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

	ՍԿԶԲՈՒՔՆՔՆԵՐԸ	ինքնակառավարման սկզբունքները Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիայում: 3. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները ՀՀ ներպետական իրավունքում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթների հասկացությունը և տեսակները:			
8.	ԹԵՄԱ. 8. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՈՒՔՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման տարածքային հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը և սկզբունքները: Համայնքի տարածքային սահմաններն ու կազմը: Համայնքի վերակազմավորումը: 3. Տեղական ինքնակառավարման կազմակերպական հիմունքները և երաշխիքները: 4. Տեղական ինքնակառավարման ֆինանսա-տնտեսական հիմունքները և երաշխիքները (համայնքի սեփականությունը, բյուջեն, համայնքի տնտեսական գործունեությունը): 5. Տեղական ինքնակառավարման իրավական հիմունքները և երաշխիքները:			ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
9.	ԹԵՄԱ. 9. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ	1.Տեղական ինքնակառավարման համակարգի հասկացությունը և դրա տարրերը: 2. Տեղական ինքնակառավարման ներկայացուցչական մարմինը՝ ավագանին (ավագանու իրավական վիճակը, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, համայնքի ավագանու անդամի իրավական			ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

		<p>վիճակը և լիազորությունները: 3. Տեղական ինքնակառավարման գործադիր մարմինը՝ համայնքի ղեկավարը (իրավական վիճակը, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը): 4. Ժողովրդախշանության իրացման այլ անմիջական ձևերը համայնքում: 5. Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմը (համայնքային ծառայության հասկացությունը, սկզբունքները և իրավական կարգավորումը, համայնքային ծառայության պաշտոնների դասակարգումը և գրաղեցնելու կարգը, համայնքային ծառայողների իրավական վիճակը):</p>		
10.	ԹԵՄԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	<p>1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը: 2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորություններն ըստ գործունեության բնագավառների (ֆինանսների, հասարակական կարգի պահպանության, պաշտպանության, քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, տրանսպորտի և ձանապարհաշինության, առևտուրի և սպասարկման, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների, առողջապահության, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, սոցիալական պաշտպանության, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության</p>		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

		բնագավառներում):		
11.	ԹԵՍԱ 11. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՌԱՆՉԱՑԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ ՔՍԴԱՔՈՒՄ	1. Երևանի ավագանին (իրավական վիճակը և գործառույթները, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, Երևանի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները): 2. Երևանի ավագանու վերահսկողական լիազորությունները: 3. Երևանի քաղաքապետը (իրավական վիճակը և գործառույթները, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմը, Երևանի վարչական շրջանները և դրանց դեկանալարումը): 4. Երևանի քաղաքապետի լիազորությունները ավագանու հետ հարաբերություններում:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
12.	ԹԵՍԱ 12. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ ՀԱԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ	1. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև փոխհարաբերությունների խնդիրները և սկզբունքները: Պետական վերահսկողության և հսկողության առանձնահատկությունները տեղական ինքնակառավարման ոլորտում (վարչական հսկողություն, իրավական հսկողություն): 2. Հանրային վերահսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների քաղաքական պատասխանատվությունը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

12.3 Լարուատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Սոուզման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					

12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Սոուզման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթները, հասկացությունը	Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները: Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթները: Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության իրավական հիմունքները:	գրավոր	2-րդ կիսամյակ	ուժի մեջ մտնելը	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	<p>Տարածքային կառավարման մարմինների գործունեության կարգը և ձեւավորումը</p>	<p>ա/ Մարզպետը՝ մարզում կենտրոնի ներկայացուցիչ: բ/ Մարզպետը և մարզպետարանը: գ/ Մարզպետարանի խորհուրդը: Տարածքային կառավարման սկզբունքները:</p>	գրավոր	2-րդ կիսամյակ	ռեֆերատ	ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-7
--	---	--	--------	---------------	---------	------------------

13 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14 Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաշափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգաքններ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կազի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1 Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգաքններ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգաքննություն:

14.3 Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

14.4 Գնահատման չափանիշները¹⁶.

- Տեսական գիտելիքները:
- Սեմինար պարապմունքները՝ 2 ստուգում:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ 1 ստուգում:

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

¹⁶ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

042101.00.6, իրավագիտություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

042101.01.6, իրավագիտություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

իրավագիտության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԲԿ/Բ-119 ՀՀ մունիցիպալ իրավունք			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	10	Դասախոսություն	6
			Սեմինար	4
			Լարորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	50		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը պետք է գիտենա, թե՝</p> <ol style="list-style-type: none"> ինչպես են առաջ զայս մունիցիպալ իրավական հարաբերությունները և որոնք են դրանց սուբյեկտները, տարածքային կառավարում հասկացությունը, տարածքային կառավարման մարմինների ձևավորումը, տարածքային կառավարման մարմինների գործունեության կարգը, մարզպետի լիազորությունները և այլն: <p>Նաև՝</p> <ol style="list-style-type: none"> «Տեղական ինքնակառավարում» հասկացությունը, տեղական ինքնակառավարումը բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի լուծման իրավունք է, այն ժողովրդահշիանության ձև է, 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք Գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> Հայաստանի և այլ երկրների պետության և իրավունքի պատմության վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: Իրավակիրառման (մասնավորապես իրավաբանական փաստերի վերլուծության, իրավաբանական որակման, իրավական նորմերի և պայմանագրերի մեկնաբանման), իրավական կողմիաները լուծելու կանոնների և տեսությունների վերաբերյալ հիմնարար գիտելիք: <p>Հմտություն Գիտելիքի և իմացության կիրառում</p> <p>Կարող է բանակցություններ վարել, ներկայացնել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, պետության և համայնքի իրավունքներն ու օրինական շահերը:</p> <p>Կարող է իրավունքի մեկնաբանման կանոնների կիրառմամբ պարզաբանել իրավական նորմերը և պայմանագրերը:</p>			

	<p><i>Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</i></p> <p>Կարող է մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնել, բացատրել, ինչպես նաև՝ ստանալ իրավագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p><i>Ընդհանրական իմացական կարողություններ (ներառյալ դատողություններ անելը)</i></p> <p>Կարող է դրսնորել քննական և փաստարկված վելուծական մոտեցում՝ իրավական խնդիրները բացահայտելու և դրանց լուծման ուղիները մշակելու համար:</p> <p>Կարողունակություն</p> <p><i>Բնքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ունակ է՝ ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու լիարժեք մասնագիտական գործունեություն: 2. Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական զրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին: 3. Ունակ է՝ ուսումնառության և (կամ) աշխատանքի ընթացքում կատարելու առաջադրանքներ, ցուցաբերելու անհրաժեշտ ինքնուրույնություն և ստանձնելու պատասխանատվություն մասնագիտական որոշումներ կայացնելիս: 4. Ունակ է՝ աշխատելու թիմում: 5. Ունակ է՝ անձնական օրինակով նպաստելու իրավական պետության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: 6. Տիրապետում է բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում իրավագիտության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>ԹԵՍԱ 1. ՀՀ ՍՈՒՆԻՑԻՊԱԼ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սունիցիպալ իրավունքի հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 2. Սունիցիպալ իրավունքի համակարգը և աղյուրները: 3. Սունիցիպալ իրավունքի տեղը ՀՀ իրավունքի համակարգում: Սունիցիպալ իրավական նորմերը և ինստիտուտները: 4. Սունիցիպալ-իրավական հարաբերությունները և դրանց սուբյեկտները: 5. Սունիցիպալ իրավունքի գիտության հասկացությունը, առարկան և մեթոդը: 6. Սունիցիպալ իրավունքի գիտության համակարգը և աղյուրները <p>ԹԵՍԱ 2. «ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները: 2. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական համակարգերը արտասահմանյան երկրներում: 3.Տեղական իշխանության կազմակերպումը մինչխորհրդային Հայաստանում և ՀՆՍՀ-ում: 4. ՀՀ

տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման սահմանադրական մոդելի ընդհանուր նկարագրությունը:

ԹԵՍԱ 3. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԽՍԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ

1. Տարածքային կառավարման հասկացությունը: 2. Տարածքային կառավարման սկզբունքները (հասկացությունը և տեսակները): 3. Տարածքային կառավարման մարմինների խնդիրները և գործառույթները (հասկացությունը և դասակարգումը):

ԹԵՍԱ 4. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

1.Մարզպետը որպես կառավարության ներկայացուցիչը մարզում (մարզպետի իրավական վիճակը, պաշտոնում նշանակման և ազատման կարգը, խրախուման և պատասխանատվության միջոցները, մարզպետի իրավական ակտերը): 2. Մարզպետը և մարզպետարանը (մարզպետարանի հասկացությունը և կառուցվածքը, կազմակերպման և գործունեության հիմքերը): 3. Մարզպետարանի աշխատակազմը (մարզպետարանի աշխատակազմի իրավական վիճակը, կառուցվածքը, մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավարի լիազորությունները, պետական ծառայությունը աշխատակազմում): 4. Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգումը: 5. Մարզի խորհուրդը:

ԹԵՍԱ 5. ՄԱՐԶՊԵՏԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1.Մարզպետի լիազորությունների ընդհանուր բնութագիրը: 2. Մարզպետի լիազորություններն ըստ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման բնագավառների (ֆինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և ձանապարհաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության, ինչպես նաև առևտրի, հանրային սննդի և սպասարկման):

ԹԵՍԱ 6. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԿԱՌՈՎԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարումը որպես սահմանադրական կարգի հիմունք: 3. Տեղական ինքնակառավարումը որպես բնակչության կողմից տեղական նշանակության հարցերի ինքնուրույն լուծման իրավունք: 4. Տեղական ինքնակառավարումը որպես ժողովրդաիշխանության իրացման ձև:

ԹԵՍԱ 7. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԿԱՌՈՎԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

1.Տեղական ինքնակառավարման հիմնական սկզբունքների հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիայում: 3. Տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները ՀՀ ներպետական իրավունքում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթների հասկացությունը և տեսակները:

ԹԵՍԱ 8. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԿԱՌՈՎԱՎԱՐՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ

1. Տեղական ինքնակառավարման հիմունքների և երաշխիքների

հասկացությունը: 2. Տեղական ինքնակառավարման տարածքային հիմունքների և երաշխիքների հասկացությունը և սկզբունքները: Համայնքի տարածքային սահմաններն ու կազմը: Համայնքի վերակազմավորումը: 3. Տեղական ինքնակառավարման կազմակերպական հիմունքները և երաշխիքները: 4. Տեղական ինքնակառավարման ֆինանսա-տնտեսական հիմունքները և երաշխիքները (համայնքի սեփականությունը, բյուջեն, համայնքի տնտեսական գործունեությունը): 5. Տեղական ինքնակառավարման իրավական հիմունքները և երաշխիքները:

ԹԵՍԱ 9. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՍՏԱՐԳՎԸ

1.Տեղական ինքնակառավարման համակարգի հասկացությունը և դրա տարրերը: 2. Տեղական ինքնակառավարման ներկայացուցչական մարմինը՝ ավագանին (ավագանու իրավական վիճակը, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, համայնքի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները): 3. Տեղական ինքնակառավարման գործադիր մարմինը՝ համայնքի ղեկավարը (իրավական վիճակը, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը): 4. Ժողովրդահիշանության իրացման այլ անմիջական ձևերը համայնքում: 5. Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմը (համայնքային ծառայության հասկացությունը, սկզբունքները և իրավական կարգավորումը, համայնքային ծառայության պաշտոնների դասակարգումը և օբյեկտներու կարգը, համայնքային ծառայողների իրավական վիճակը):

ԹԵՍԱ 10. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների հասկացությունը և ընդհանուր բնութագիրը: 2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորություններն ըստ գործունեության բնագավառների (ֆինանսների, հասարակական կարգի պահպանության, պաշտպանության, քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, տրանսպորտի և ճանապարհաշինության, առևտրի և սպասարկման, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների, առողջապահության, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, սոցիալական պաշտպանության, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառներում):

ԹԵՍԱ 11. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՌԱՋԱՋԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

1.Երևանի ավագանին (իրավական վիճակը և գործառույթները, կազմակերպման կարգը և կառուցվածքը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, գործունեության կազմակերպումը, Երևանի ավագանու անդամի իրավական վիճակը և լիազորությունները): 2. Երևանի ավագանու վերահսկողական լիազորությունները: 3. Երևանի քաղաքապետը (իրավական վիճակը և գործառույթները, ընտրության և լիազորությունների դադարեցման հիմքերն ու կարգը, իրավասությունը և իրավական ակտերը, Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմը, Երևանի վարչական շրջանները և դրանց ղեկավարումը): 4. Երևանի քաղաքապետի

	<p>լիազորությունները ավագանու հետ հարաբերություններում:</p> <p>ԹԵՍՏԱ 12. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌՈՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԱԿՈՂԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>1. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև փոխհարաբերությունների խնդիրները և սկզբունքները: Պետական վերահսկողության և հսկողության առանձնահատկությունները տեղական ինքնակառավարման ոլորտում (Վարչական հսկողություն, իրավական հսկողություն): 2. Հանրային վերահսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգում: 4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների քաղաքական և իրավաբանական պատասխանատվությունը:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2022/%D4%B3%D5%B6%D5%A1%D5%B0%D5%A1%D5%BF%D5%B4%D5%A1%D5%B6%20%D5%AF%D5%A1%D6%80%D5%A3.pdf</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր գրականություն՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա.Հարությունյան - Մունիցիպալ իրավունք, բուհական դասագիրք, 2005 2. ՀՀ կառավարման դպրոց - Տեղական ինքնակառավարման հիմունքներ, ուսումնական ձեռնարկ, իմբագիր Է.Հ. Օրոյան, 2000 3. ՀՀ օրենքը «Տեղական ինքնակառավարման մասին»: 4. ՀՀ Սահմանադրությունը: 5. «ՀՀ մունիցիպալ իրավունք», Ա.Շ.Հարությունյան, Երևան, 2004 6. Խօնական օրենքները՝ ինքնակառավարման մասին՝ համապատասխան մեջ կազմակերպված ընդունությունները, պատմական աշխարհությունները, 2006 7. Խօնական օրենքները՝ առաջարկված ինքնակառավարման մասին՝ համապատասխան մեջ կազմակերպված ընդունությունները, պատմական աշխարհությունները, 2006 <p>Լրացուցիչ գրականություն՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Օճառական գործառություն՝ օրական մասնակցություն՝ պատմական աշխարհությունները»՝ Վահագին, 2004 2. ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանությունները լուսապատճենը՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 2010. 3. «ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական աշխարհությունները՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 2012 4. «ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական աշխարհությունները՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 2003 5. «ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական աշխարհությունները՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 1998 6. «ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական աշխարհությունները՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 2004 7. «ՀՀ Սահմանադրական իրավունք», պատմական աշխարհությունները՝ Հայաստանի ազգային համապատասխան մասնակցությունները, 2004